

Zaterdag 11 november 1916 – ochtendeditie

De Koningin Regentes.

Omtrent de aanhouding van de mailboot Koningin Regentes zijn nog geen nadere bijzonderheden bekend. Wij vernemen, dat de aanhouding gistermorgen omstreeks 11 uur door torpedoboten plaats had ongeveer ter hoogte van de Noordhinder, zodat de boot niet voor drie uur te Zeebrugge kan zijn geweest.

Onder de 93 passagiers was weer een aantal Belgen.

Voor gewonden en krijgsgevangenen.

Men schrijft ons:

Ten bate van het internationale werk voor de gewonden en krijgsgevangenen heeft in Pulchri Studio een fancy fair plaats, die ieders belangstelling mag trekken. Dadelijk na het binnenkomen treft men de Japanse bloementuin, die links in het midden van de grote zaal is aangebracht en waar te midden van een schat van bloemen enige dames in Japanse kledij de keurigste ruikers en bloeiende planten aanbieden. Nu heb ik, helaas, weinig verstand van dameshandwerk, maar de hoek, hierdoor in beslag genomen, was zo geanimeerd door de bezoeksters, dat er haast geen bijkomen aan was, en de zekerheid, dat in deze arbeid de Belgen zo hoog staan, is reeds voldoende om het succes van deze afdeling verzekerd te noemen. Voor kinderspelen is een niet minder belangrijke plaats ingeruimd. In de afdeling meubelen trekt de collectie aardige, handige meubelen, door geïnterneerden vervaardigd de aandacht, net als verschillende pastels, aquarellen en olieverven, alle de moeite waard niet alleen om te bekijken, doch meer nog om te bezitten. De prachtige aquarel van een rotsland met brem, gele bloeiende brem, was een van die rijke stukken, die ieders aandacht waard zijn. De

vriendelijke kleine hand, die loten aanbiedt, kan men niet weigeren en bij de afdeling boeken en platen bevinden zich verscheidene nuttige zaken, die in het dagelijks leven onmisbaar zijn. Enige getekende kalenders van Leo Dupuis vallen bijzonder op.

Rechts van de ingang bevindt zich een ruime gelegenheid om de verversingen te nuttigen, door vriendelijke hand aangeboden, en de afdeling patisserie, die hier bij aansluit, is van een uitgezochte verscheidenheid. Doch een van de belangrijkste afdelingen is die der autografieën. Wij zagen er onder meer van mgr. Mercier in het Frans en het Vlaams, van sir Edward Grey en Asquith, een briefkaart uit Holzminden van de heer Henri Pirenne, een autograaf en kaart van Raphaël Collin, een exemplaar van de roman "Le Témoin" met getekend handschrift van J. Aicard en vele andere grote mannen, die hier door hun handschrift of handtekening niet wilden ontbreken: Emile Verhaeren, Rostand, Pierre Loti, Marcel Prévost, Maeterlinck, en van de politieke figuren nog Wenizelos, Ribot, Emile Combes, Paul Cambon, G. Domergue en Hanetaux.

Onder leiding van Antoon van Welie, met medewerking van mej. Franchilucci en van luitenant Ghiot, heeft iedere middag te 3 uur een voorstelling plaats van levende kinderbeelden, met zang, naar werken van grote meesters.

Het "Alfa en omega van uw leven wordt hier ontsluitend door de Egyptische stille kracht" en het symfonieconcert gedurende de thee werken niet weinig mee om de stemming te verhogen.

Uit de lucht.

Berlijn, 10 november. Officieel. In de nacht van 9 op 10 november hebben vijandelijke vliegtuigen Oostende en Zeebrugge vruchteloos met bommen aangevallen. Bij de aanval is een Engels vliegtuig

gedwongen te landen en buitgemaakt. De bestuurder, een Engels officier, is gevangen genomen.

Vanochtend om 10 uur heeft een Duits vechtvliegtuig tussen Nieuwpoort en Duinkerken twee Engelse Short-tweedekkers aangevallen, er een neergeschoten en de andere op de vlucht gejaagd.

In de loop van de ochtend zijn drie van onze vechtvliegtuigen voor Oostende op een overmchtig Engels vliegtuigskader gestuit, dat terstond werd aangetast. Na een langdurig luchtgevecht werd de vijand teruggedreven. Onze eigen vliegtuigen leden slechts geringe schade en keerden gezamenlijk terug.

Londen, 10 november. Officieel: de admiraliteit bericht dat er vanochtend vroeg een aanval is gedaan op de havens en de duikbootbases van Oostende en Zeebrugge door een eskader marinevliegtuigen. Zware bommen zijn met bevredigend resultaat uitgeworpen.

Het Groot-Nederlands persbureau meldt:

Door toedoen van de afdeling Volksontwikkeling van de Vlaamse liefdadigheidsvereniging Volksopbeuring, is te Brussel een Vlaamse volksuniversiteit tot stand gekomen. Zij zal reeds over enkele dagen plechtig geopend worden. Prof. dr. H. C. Godée Molsbergen zal bij deze gelegenheid in de grote zaal Patria te Brussel de feestrede uitspreken.

De lessen zullen al spoedig beginnen. Prof. dr. P. Tack zal 6 lezingen houden over "Jacques Perk en zijn werk". Dr. L. Brulez, docent aan de Vlaamse hogeschool, 6 lessen over de "Geschiedenis der wijsbegeerte"; Prof. T. Vernieuwe en dhr. Goossens een reeks lessen over Hollandse tuinbouw; Mr. J. de Smet 4 lessen over "Sociale

Wetgeving"; Prof. dr. J. de Decker 4 lessen over Beschavingsgeschiedenis der Oudheid, en Prof. F. Brulez 6 lessen over Mechanica.

Verder zullen eens in de week verschillende leergangen van moderne talen worden ingericht, te geven o.m. door Dr. de Decker en Dr. C. de Baere. Tweemaal in de week doceert de heer R. Buijckx handelswiskunde.

Zaterdag 11 november 1916 – avondeditie

Een Belgisch vliegtuig.

Gisteravond omstreeks halfzeven is nabij strandpaal 112, bij Ter Heide, een vliegtuig van Belgische nationaliteit neergekomen. Twee officieren, die er in zaten, zijn geïnterneerd, en het vliegtuig is onder bewaking gesteld.

De Koningin Regentes.

Uit Vlissingen meldt men ons:

De directie van de maatschappij Zeeland had hedenmorgen nog geen bericht omtrent de Koningin Regentes ontvangen. Daar het schip gisteren namiddag pas om ongeveer 4 uur te Zeebrugge zal zijn aangekomen, denkt zij, dat de tijd nog ontbroken heeft om alles nauwkeurig te onderzoeken. Daar er geen contrabande aan boord is, vertrouwt de directie, dat de mailboot zal worden losgelaten, nadat de Belgische en Engelse passagiers er zijn afgehaald.

In Sluis is een Duitse deserteur aangekomen van het front aan de Somme.

Daar hij het in de loopgraven niet meer kon uithouden, had hij zijn post verlaten; hij werd toen veroordeeld om gefusilleerd te worden. Hierop is hij gevlucht en na een tocht van 10 dagen in Sluis aangekomen. Als een bijzonderheid mag wel vermeld worden, dat hij niet wist, dat door de draad aan de grens een elektrische stroom gaat. Wel had hij gehoord, dat er velen aan die draad de dood hadden gevonden, maar hij had dit toegeschreven aan de kogels van de grensbewakers. Onbekend met het grote gevaar was hij onder de draad doorgekropen, waaraan hij even met zijn handen raakte, die dan ook brandwonden kregen, terwijl hij tegen de grond sloeg. Maar wonder boven wonder kwam hij met de grote schrik en met wat pijn over zijn gehele lichaam vrij.

De wegvoering van Belgen.

Berlijn, 11 november. Tegenover het uit Havre door Havas verspreide bericht van 8 dezer, volgens hetwelk de Belgische regering bevestiging heeft ontvangen van het mensonwaardige wegvoeren van Belgische burgers naar Duitsland, wordt opnieuw verklaard, dat het een maatregel betreft, die tot doel heeft de steeds toenemende werkloosheid, die volgens de Belgische overheid en de Belgische pers zelf al lang een kanker en hoofdzakelijk een gevolg is van de afsluiting van de toevoer van grondstoffen door Engeland, tegen te gaan.

Alleen degene, die zonder voldoende reden aangeboden werk weigert en daarom volgens de verordeningen van de gouverneur-generaal, die ten dele reeds in de zomer van 1915 zijn uitgevaardigd, zich strafbaar gemaakt heeft, kan tot arbeid gedwongen en, om die te verrichten, ook buiten België gebracht worden, als de mogelijkheid om hem werk te geven, in België zelf ontbreekt. Hierbij betreft het in geen geval militaire werkzaamheden.

Het vervoer geschiedt op volkomen menselijke wijze, wat ook hieruit blijkt, dat stoornissen van welke aard ook tot dusver niet voor zijn gekomen.

De slag aan de IJzer.

Men schrijft ons:

Dezer dagen is te Havre, de zetel van de Belgische regering, de slag aan de IJzer feestelijk herdacht, ter gelegenheid van de tweede verjaring.

Er waren militaire optochten, revues, ontvangsten van overheden en toespraken – de elementen, die behoren tot elk openbaar feestelijk vertoon. Het loont echter de moeite een en ander mede te delen over wat de Belgische minister van oorlog, baron de Broqueville, zegde betreffende de gebeurtenissen aan de IJzer. Wat deze minister van oorlog daarover mededeelt na twee jaar, mogen wij nu achteraf gaan beschouwen als vaste gegevens voor de historie van deze wereldstrijd. Het zijn daarenboven gegevens, die in hoge mate belang inboezemen aan de velen, die de hardnekkige weerstand van het kleine België tegen de overrompelende massa van de vijand met inspanning hebben gevolgd en die niet ondienstig zijn voor de krijgskunde van deze tijd.

Nadat de minister eerst de oorlogsverklaring en de eerste aspecten van de strijd in herinnering had gebracht, ving hij aan met de beschrijving van wat na de val van Antwerpen gebeurde.

De aftocht naar de zee begon. Het Belgische leger onttrok zich aan de doodsgreep van de vijand door een strategische beweging, die, naar ik verneem, enig is in de annalen der krijgskunst; het verliet Antwerpen, de nationale vesting, na acht weken harde strijd en voerde met zich mee levensmiddelen en krijgsvorraad. Meer dan

zesduizend spoorwagens had men over de enige beschikbare spoorlijn moeten zenden en deze spoorlijn, slechts van één spoor voorzien, was reeds onder vijandelijk vuur. Te Oostende was het landsbestuur, droevig genoeg, verplicht er toe te besluiten de vaderlandse grond te verlaten. Zulke ogenblikken moet men beleefd hebben om ten volle te kunnen beseffen de foltering, die het menselijk hart kan doorstaan.

Elke vaderlandlievende ziel voelt wat zulk een landraad moet geweest zijn – o, spot van het noodlot! – in een salon van een hotel, eertijds getuige van de vrolijkheden van het badseizoen. Het was in het lokaal der feesten van weleer – hier werd zeker wel de Kursaal te Oostende bedoeld – dat de gewichtige beslissing genomen werd en het bestuur der republiek een eerste balsem goot in onze wonden door de vurige en sterke getuigenis van zijn bezorgdheid.

Op dit ogenblik reeds stelde het leger zich op aan de IJzer en bereidde zich voor met het oog op de sterkste en opperste weerstand.

Het Franse en het Engelse leger naderden; de verbinding van onze troepen scheen mogelijk en nakend; wij wisten dat onze bondgenoten alles zouden doen om hun pogingen met de onze te verenigen, om een stuk van onze vadergrond aan de bezoedeling van de vijand te onttrekken en ons te helpen de weg te versperren van Duinkerken naar Calais, die de hertog van Wurtemberg kost wat kost moest bereiken.

Het Belgische leger, sedert 4 augustus te velde, was waarlijk uitgeput van krachten. De treurige wending der krijgsverrichtingen in den beginne had ons leger de sterkende indruk ontnomen, zijde aan zijde te strijden met de bondgenoten.

De val van onze versterkte vestingen, verpletterd door een overmachtige artillerie, de inval van de vijand, de vermoeienis der opmarsen en lange aftochten, de zware verliezen aan officieren in een tijdstip, dat ons leger in volle groei was, dat alles te samen droeg er toe bij om het zedelijk weerstandvermogen te neer te slaan en de moeilijkheden te vermeerderen, juist op het ogenblik dat het leger in een snelle ommekeer zich plotseling bevond tegenover zijn eigen land.

Toen ik, op 13 oktober, Oostende verliet, ten einde in Duinkerken het werk te leiden voor het inrichten van een basis voor mondbehoefden, het onderbrengen en verzorgen der gekwetsten en de bevoorrading van het leger in manschappen en materiaal te verzekeren, voelde ik mijn hart beklemd met onuitsprekelijke angst. Overal waren de wegen belemmerd met de voertuigen van een ganse natie in aftocht. Duizenden vluchtelingen sleepten zich voort, met zich dragend enige lommen, jammerlijk overschot van hun verwoeste fortuin. Al dooreen, te voet, te paard, op voertuigen van alle aard, stroomde dit alles naar Frankrijk, vrouwen, kinderen en grijsaards. De spoorwegen, de trams waren overvol met gekwetsten, zieken en verminkten. De vestingtroepen trokken in wanorde en met zware, vermoeide stap, naar Calais af.

Op 16 oktober richtte de koning tot zijn troepen de volgende proclamatie: "In al de stellingen, waar ik u zal plaatsens", sprak hij "richt uw blikken enkel en alleen voor u uit en aanzie als een verrader van het vaderland degene, die het woord aftocht zal uitspreken, zonder dat daartoe uitdrukkelijk bevel gegeven wordt."

Het leger verstond de mannelijke taal van hem, die sedert de 4^e augustus het leven en de beproevingen van zijn soldaten had meegeleefd.

Ons veldleger telde op dit ogenblik ongeveer 80.000 man; het had slechts 75 mm kanonnen ten getale van 340, en 150 mm houwitser ten getale van 24. Frankrijk wou hieraan wel een brigade marinevoetvolk toevoegen; dit waren de 6000 marinefuseliers van admiraal Ronarc'h, aan dewelke wij voor altijd erkentelijkheid verschuldigd zijn en die wij, samen met de onzen, een zelfde tederheid toedragen. Die mannen waren leeuwen, onder het bevel van helden.

Op 20 oktober is de toestand vreselijk erg. Onze zes legerafdelingen, verminderd door twee maanden en half oorlog en voortdurend gedund, zonder dat wij ze konden aanvullen, liggen in slagorde van aan de zee tot St.-Jacobskapelle, op een front van 20 kilometer. Reeds gedurende vier dagen zijn zij onverpoosd aan de slag. De vijand beoogt rechtstreeks Nieuwpoort en Diksmuide. Tegenover het zwakke front, waar wij ternauwernood enige verschansingen haastig hadden opgeworpen, hebben de Duitsers 7 legerafdelingen aangebracht, vers en voltallig, met meer dan 500 stukken geschut van alle aard, vanaf het 77 tot het 210 mm kanon. Tenminste honderd veertigduizend man bestormen de zwakke barrière, die hun de weg naar Duinkerken verspert. Wij hadden ons verbonden, het uit te houden met onze zwakke krachten, gedurende 48 uren. Thans wordt het hoog tijd dat men ons steunt.

In de nacht van 21 op 22 dringt de vijand in de ring van Tervate; doch onze tegenaanvallen houden hem in. De 23e moeten wij het bruggenhoofd van Schoorbakke opgeven. Generaal Foch, wiens krachtige gelaatstrekken en verstandig en vastberaden oog ik nog voor mij zie, was in deze tragische ogenblikken een oprechte en toegewijde bondgenoot.

Hij verrichtte wonderen om onze rechtervleugel te ontlasten en een nieuw leger te vormen, om het gevaar te keer te gaan. De 23^e kan hij

ons eindelijk de tweeënveertigste legerafdeling, deze van generaal Grossetti, toezenden; doch deze heldhaftige afdeling was zelf gesmolten tot 7500 strijdbare mannen.

Maar de vermoeyenis van onze troepen heeft de grenzen der menselijke krachten bereikt. De verdedigers van Diksmuide zijn op sommige dagen gedurende tweeënzeventig achtereenvolgende uren op dezelfde plaats gebleven, voortdurend maar vijandelijke aanvallen afslaand, soms tegenaanvallen uitoefenend onder een regen van vuur en schroot. Ook onze kanonnen, waarvan sommige tot 6000 maal hebben gevuurd, geven tekenen van vertraging. De voorraad projectielen, uit Antwerpen gered, is bijna uitgeput.

De 25^e worden maatregelen getroffen voor de overstroming ... Maar de 30^e doet de vijand, wiens aanvallen inmiddels wat gedempt waren, een laatste en uiterste poging. Hij rukt in massa op tegen de stelling der spoorlijn, die nu onze laatste verdedigingslijn was geworden en slaagt er in door de dringen tot Ramskapelle. Het is het beslissend ogenblik. Nu is alles verloren of alles gewonnen. Vijf bataljons Belgen en twee bataljons Fransen stormen op ten aanval en in een bewonderenswaardige en schielijke opflakking van krachten – een waar mirakel van moed en wilskracht – werpen zij de vijand achteruit tot over de spoorlijn en breken voorgoed zijn aanval ...”

De minister maakt de volgende slotsom op:

“In deze enkele dagen verloor het Belgische leger meer dan één vierde van zijn effectief; vijfentwintigduizend gekwetsten belemmerden de haastig opgerichte hospitalen. Onze kanonnen vuurden meer dan tweehonderd zestig duizend projectielen af en het aantal van onze geweerschoten is onberekenbaar. Maar het doel was bereikt en het verdrukte België, dat door zijn ongeluk het medelijden

van de ganse wereld opwekte, beefde van trots en fierheid te midden van zijn lijden.”

De vervlaamsing van de Gentse hogeschool.

Frans van Cauwelaert wijdt in Vrij België een artikel aan het standpunt, dat de Belgische regering inzake de vervlaamsing van de Gentse hogeschool heeft ingenomen. In de mededeling, die de regering hieromtrent in het Belgische Staatsblad heeft gedaan en die is overgenomen in de N. R. C., werd o.m. dit gezegd:

“De kwestie van de vervlaamsing der Gentse hogeschool was voor de oorlog bij het Belgische parlement ingeleid. Aan de Belgische wetgevende macht behoort het na de oorlog, haar een oplossing te bezorgen. Het geldt hier een nationaal vraagstuk, enkel te beslechten door de nationale soevereiniteit, wanneer deze met volkomen onafhankelijkheid in een vrij en aan zichzelf teruggeschonken België wordt uitgeoefend. De regering is overtuigd dat dadelijk nadat de vrede hersteld is, door de samenwerking van ieders goede wil, die zij dan ook zal trachten voor te staan, aan de Vlamingen, zowel op gebied van hoger onderwijs als op elk ander, de volledige gelijkheid in rechte en in feite zal worden verzekerd, welke moet bestaan naar de wens zelf van ons grondwettelijk verdrag.”

Over dit gedeelte van de regeringsmededeling geeft van Cauwelaert vooreerst zijn indrukken:

De klank van deze woorden, schrijft hij, is niet onwelwillend en de goede bedoelingen van de steller zijn niet twijfelachtig. De verwoording is echter, mijns inziens, teveel diplomatisch om ten volle de goede uitwerking te hebben, die men voorzeker heeft beoogd en verhoopt. Ik heb, wat mij betreft, met alle kracht aangedrongen op een duidelijke uitspraak ten gunste van de vervlaamsing der Gentse

hogeschool. Het recht der regering om dat te doen kan niet ernstig worden betwist, en ofschoon ik me wel rekenschap geef van de kiese omstandigheden waarin zij moet besturen, zou een verklaring van die aard naar mijn overtuiging een voor het land weldoende invloed hebben uitgeoefend. De ministerraad heeft zich met deze opvatting niet verenigd, doch, indien bij de formulering van zijn eigen bedoelingen een grotere klaarheid en stelligheid was betracht, zou de regeringsverklaring over de noodzakelijke gelijkheid tussen onze beide stammen aan waarde ongetwijfeld hebben gewonnen.

Ik heb in een van mijn vroegere artikels de gedachte ontwikkeld, dat hetgeen onze regering op dit ogenblik het meest nodig heeft, is "vertrouwen" en dat vertrouwen moet ze behouden of winnen door klaarheid in haar houding en klaarheid in haar taal. De regering moet weten wat zij wil, en houvast geven aan haar uitlatingen, indien zij zeker wil zijn van de volgzzaamheid van de bevolking. Want onduidelijkheid in de taal kan alleen dienen om het wantrouwen en de geestelijke verwarring onder de Belgen te voeden.

Twijfelachtige verklaringen zijn vooral gevaarlijk in een zo netelige en zo opwindende kwestie als de taalkwestie. Men mag niet vergeten, dat de Vlamingen opgevoed zijn in wantrouwen, in een wantrouwen, dat door 80 jaar van ongelijkheid en onrechtvaardige behandeling niet alleen verklaarbaar, maar gewettigd is en dat nog elke dag wordt onderhouden door de misbruiken, die voortwoekeren onder de ogen van de regering en die soms aan de oorlogsomstandigheden een tragisch karakter ontlennen. Het is dus niet te verwonderen, dat zij zich behoedzaam tonen bij het ontlennen van ambtelijke uitingen betreffende onze taalrechten.

De regering heeft echter zelf de goede indruk van haar verklaring nog verkleind, door twee ministeriële kennisgevingen, welke de reeds nuchtere Vlaamse opinie nog een beetje nuchterder hebben

gemaakt. De eerste was van minister Goblet d'Alviella – een onverzoeerbare tegenstander van onze Vlaamse Beweging – die verklaard heeft, dat de regering noch rechtstreeks noch onrechtstreeks het beginsel der vervlaamsing van de Gentse hogeschool heeft aangenomen en de tweede van minister Poulet, die de zogenaamde officiële mededeling, welke uit zijn naam aan de pers werd gezonden, ontkend heeft.

Deze logenstraffing van de minister van kunsten en wetenschappen, wiens houding in de hogeschoolkwestie natuurlijk een bijzonder belang heeft, is zeer vreemd opgevallen. Ik was te Londen toen de regeringsverklaring en de begeleidende incidenten mij bekend werden. Noch mijn vrienden, noch ikzelf konden begrijpen, wat de aanleiding of de juiste betekenis van dit incident kon zijn, daar voor iemand, die zonder vooringenomenheid de teksten van het verslag aan de koning en van het zagezegde communiqué naast elkaar leest, er geen ernstig verschil tussen beide schijnt te bestaan. Allerlei gissingen drongen zich natuurlijk op, maar een goede verklaring was niet te vinden.

Uit de inlichtingen, welke ik heb ingewonnen, zou blijken, dat het incident meer berust op een proceduregebrek, dan op een zakelijke tegenstrijdigheid tussen de persmededeling en het officiële regeringsstuk.

Het zogenaamde communiqué schijnt wel degelijk van het ministerie van kunsten en wetenschappen afkomstig te zijn, en buiten de minister om, doch te goeder trouw, door een ambtenaar aan het Belgisch documentatiebureau in Le Havre voor de pers te zijn overhandigd. In zijn grotere bondigheid en klaarheid maakte deze mededeling onbetwistbaar een goede indruk. Het interessante – de gegeven verklaring eenmaal aangenomen – is alleen dat wij uit dat communiqué kunnen zien, hoe de ministeriële tekst door een

ambtenaar uit de onmiddellijke omgeving van de minister zelf is gelezen en begrepen geworden. Maar het is onze taak niet om aan de woorden van onze ministers een gunstiger uitzicht te geven, dan zij, volgens hun eigen auteurs, verdienen, en daarom wil ik mij houden aan de officiële tekst alleen. Ik zal het echter van harte toejuichen indien er achteraf nog ambtelijke ophelderingen of aanvullende verklaringen komen, welke het vertrouwen van de Vlamingen kunnen versterken, dat hun hoofdeis – vervlaamsing van de universiteit te Gent – onmiddellijk na de vrede in vervulling zal gaan.

In zijn tegenwoordige vorm bevat het verslag aan de koning toch drie aanwijzingen, meent van Cauwelaert, welke voor ons van wezenlijke waarde zijn:

1. Dat het vraagstuk der vervlaamsing van het hoger onderwijs door de regering zal gesteld worden onmiddellijk na herstel van de vrede;
2. Dat de oplossing zal worden bepaald door de kamers van volksvertegenwoordigers en niet bij koninklijk besluit;
3. Dat de regering haar invloed zal gebruiken, om een oplossing te doen zegepralen, welke de volledige gelijkheid in rechte en in feite tussen Vlamingen en Walen zal verzekeren.

De eerste toezegging verbindt de regering om de kwestie van de hogeschool onmiddellijk na de oorlog te stellen, de tweede maakt ons op voorhand bekend met het strijdperk en de derde verschaft ons een deugdelijk argument.

Ik geloof, dat het van regeringsstandpunt behendiger zou zijn, met de nodige kranigheid na de vrede de vervlaamsing op eigen gezag door te zetten. Voor ons kan het vooruitzicht echter niet onwelkom zijn, dat wij onze strijd in de arena van het parlement zullen mogen

uitvechten. Openbare strijd is voor onze gedachten nooit schadelijk geweest en binnen de ruimte van het hogeschooldebat zal misschien een welgekomen gelegenheid worden gevonden, om sommige dingen, die door de passie der tijden een verkeerd uitzicht hebben aangenomen, in hun waar daglicht terug te plaatsen.

Men zoekt echter in de menigvuldigheid en de hoogdringendheid van de problemen, voor welke het parlement zal geplaagd zijn, geen uitvlucht om tijd te winnen tegen ons. Wij zullen op onze hoede blijven en de regering moet zich geen begoocheling maken over de moeilijkheden voor welke zij zou komen te staan, indien men de aandrang van de Vlamingen met een ellendige kwestie van kamerprocedure wilde afweren.

In de openbare huldiging van het beginsel van de volstreekte gelijkheid in rechte en in feite, zie ik een belangrijke terreinwinst voor onze gedachte. Het mag voor een buitenstaander een van zelfsprekende plicht zijn voor een staat als de onze, om de gelijkheid in rechte en in feite tussen zijn beide volksstammen nauwgezet door te voeren. Deze gelijkheid bestaat nergens en heeft nooit ergens bestaan en, ik voeg erbij, in zover het onze landstalen betreft, is deze gelijkheid zelfs principieel door onze regering nooit op plechtige wijze bevestigd, laat staan als een grondwettelijke noodzakelijkheid erkend geworden. Ik zal mij wachten aan deze woorden een betekenis te geven, inzake de Vlaamse hogeschool, welke zij blijkens de verklaring van een der ministers, graaf Goblet, niet bezitten. Maar ik zou nochtans met belangstelling willen vernemen hoe voor een eerlijk denkend man, tussen Vlamingen en Walen volstreekte gelijkheid, niet alleen in rechte maar ook in feite, kan verwezenlijkt worden, zonder de Gentse hogeschool te vervlaamsen. Een nieuwe hogeschool te Antwerpen geeft deze gelijkheid niet, een ontdebbling der Gentse evenmin. Alleen dan zal de gelijkheid een werkelijkheid zijn geworden, wanneer van beide staatshogescholen, even uitgebreid

en goed uitgerust, de ene in de taal van de Vlamingen en de andere in deze van de Walen doceert.

Wellicht zullen alle regeringspersonen niet eensgezind blijken om, op het uur der beslissing, de aldus getrokken consequentie van het zo uitdrukkelijk gesteld beginsel te aanvaarden. Maar voor ons, die aan de woorden hun natuurlijke betekenis laten, is deze gevolgtrekking niet te ontkomen en wij zullen van de regering als een daad van loyale uitvoering verlangen, dat zij haar gegeven woord met eer zou inlossen, en aan de staatkunde der eenzijdige bevoorrechting moedig zou verzaken. Want het is reeds erg genoeg, dat zij tegen zichzelf de schuldbekentenis heeft moeten afleggen, dat gedurende meer dan tachtig jaar het Vlaamse volk op elk gebied in strijd met de grondwet in geestelijke ondergeschiktheid is gelaten of gebracht, opdat het niet nodig moge blijken tegen haar eenmaal te doen getuigen de glorieuze maar bloedige ongelijkheid in de levensoffers, welke tussen noord en zuid bij de verdediging van het land in de ontzettende strijd van de laatste twee jaar heeft bestaan.

Ik voeg er echter, met onverholven voldoening aan toe, dat wanneer de regering mocht aarzelen bij het doortrekken van haar eigen beginsel in de enige logische richting, of wanneer zij niet bij machte mocht blijken om de verhoopde eendracht der partijen te verwezenlijken, om de volstrekte gelijkheid in rechte tot een levende werkelijkheid te maken, dat dan de Vlamingen die taak desnoods alleen zullen vervullen.

Ik ben zelfs gelukkig, dat de gelegenheid mij geboden is om nog eens duidelijk te verklaren, dat mijn houding in de taalkwestie tijdens deze oorlog geenszins steunt op vertrouwen in de regering. Ik ken genoeg de wankelbaarheid van deze grondslag, om er mijn standpunt niet op te baseren. Vlaanderen zal niet gered worden door zijn gezagvoerders, het moet gered worden door de kracht van zijn volk

en zijn volk moet in beweging worden gebracht door de intellectuele voorstrijders van de Vlaamse gedachte en door de opwekking welke uitgaat van onze bewonderenswaardige studentenbeweging.

De Toorts meldt aangaande de Vlaamse hogeschool:

Bij het kleine veertigtal hoogleraren, wiens benoeming wij reeds vermeldden, moeten nog worden toegevoegd dr. Jonckx en dr. Clays, beiden tot hoogleraar in de faculteit der rechten, dr. Mensenrath tot hoogleraar in de faculteit van natuurkunde en dr. A. Jacob tot docent in de faculteit van letteren en wijsbegeerte.

Onder de naam van Gents studentenkorp werd op vrijdag 27 oktober in een gehoorzaal van de Vlaamse universiteit te Gent het eerste Vlaamse studentenkorp gesticht, hetwelk als leuze aannam, de leuze der stad Gent: "Hou ende Trou". Het Gentse studentenkorp bestaat uit vier faculteiten en een technische afdeling. De senaat bestaat uit de presessen der verschillende faculteiten.